

Голодомор 1932-1933 років – страшна сторінка історії України

«А на хаті серп і молот, а у хаті — смерть і голод»

Рій "Косаки" , Уманської гімназії №8, провів пошукове дослідження " Історія Голоду ". Чим більше ми заглиблювалися в тему, тим страшніша і жахливіша правда відкривалася нам. У 1932-33 роках в Уманському районі сучасної Черкаської області померли від голоду до 40 відсотків дітей і молоді віком до 16 років, 65% чоловіків та 35% жінок. До Голодомору на Уманщині проживали 166 тисяч 680 осіб. За офіційними даними, від голоду померли 10 тисяч 340 людей. Та ці дані применшені. Насправді Голодомор 32-33-го років викосив половину населення Уманського району — від голоду загинуло не менше 88 тисяч, можливо й більше.

За свідченнями очевидців, у селі Рижавка від недоїдання померло 60 відсотків жителів — три тисячі душ. До Голодомору 1932-33 років, у Рижавці було п'ять тисяч жителів. У селі Війтівка (нині Родниківка) голод убив 418 жителів села. У цьому селі з голоду померли родичі Івана Гонти. «А на хаті серп і молот, а у хаті — смерть і голод» — це рядок з пісні, точніше частівки-«скоробрехи» про голодовку 33-го року. Більше 90 років тому, її склав Сергій Кондратюк — народний поет-пісняр із села Степківки, нині Дмитрушівської сільської ОТГ, конюх місцевого колгоспу.

«Батьку» Сталін подивися,

Як ми в СОЗі розжилися:

Хата раком, клуня боком,

Троє коней з одним оком.

А на хаті серп і молот,

А у хаті — смерть і голод.

Ні корови, ні свині,

Тільки Сталін на стіні...

Не шукайте домовину,

Батько з'їв свою дитину,
З бучком ходить бригадір,
Виганяє на Сибір.

За цю частівку-«скоробреху» Москва замордувала **Сергія Кондратюка** в таборах ГУЛагу, можливо його розстріляли одразу — десь у підвалах Уманської окружної тюрми.

Смерть мільйонів людей сприймається як статистика. Історія кожної людини, яка пережила Голодомор, сприймається як трагедія.

Сімейна легенда родини Ратушняків з села Роги, Маньківського району, Черкаської області. Цю історію мені розповіла Олена Іванівна Романенко (дівооче прізвище Ратушняк), яка народилася 26 квітня 1928 року. Голодовку вона пам'ятала завдяки розповідям своєї мами Ялосовети Прокопівни та старших сестер Валентини (1924 р.н.) та Антосі (1926 р.н.). Зерно все забрали, а також картоплю та все, що знайшли їстівне. Поки не випав сніг, збирали різні бур'яни, сушили та перетирали на борошно, а потім пекли в печі маторжаники. Все, що змогли приховати в ямі на городі, раз на кілька днів відкопували вночі. Трохи жита, старе сало, буряки і потім варили якусь юшку, щоб всім вистачило. Найменша сестричка Оля (1930 р.н.) не змогла вижити за таких умов і померла. Її поховали вночі, щоб ніхто з сусідів не бачив, бо по селі ширились чутки про канібалізм.

А взимку, коли сім'я була на межі вимирання, мати Ялосовета Прокопівна згадала, що десь під лісом були старі кагати з картоплею, яким вже 6 чи 7 років. З останніх сил вона добралась до лісу і розкопала ямку, там була гнила картопля. А з тої, що не згнила, там залишилися тільки шкаралупи (лушпайки) та в середині крохмаль. Ось з цього крохмалю і пекли якісь млинці. А лушпайки сушили, солили і варили юшку. По великому секрету, щоб не взнали комуністи, Ялосовета Прокопівна розповіла про ці кагати родичам, а ті іншим. І це допомогло вижити не тільки родині Ратушняків, а й ще багатьом людям. Односельці завжди пам'ятали та дякували бабусі Лізі, як вони її звали, за те, що вижили.

А коли прийшла весна і з'явилися перші бруньки, то всі дружно йшли до лісу і паслися.

На фото в центрі Романенко(Ратушняк) Олена Іванівна.

Пережила:

голодовку 1932-33 років,

німецькі каторжні роботи(1942-1945роки),

голодовку 1946-47років.

ЗГАДУЙМО!

В Україні 1932-1933 роках вмирало

*17 людей щохвилини, 1 000-щогодини, 25 000- щодня
ПАМ'ЯТАЙ ПРО ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ*

Український народний словник

«Кативісти» – активісти «колгоспного будівництва». Від слова «кат».

«Благодьор» – бригадир. Від слова «обдирати». На словах відбирає у селян майно «для колгоспу», а насправді привласнює.

«Комствомольці» – озброєний стрілецькою зброєю загін комсомольців. Від слова «ствол».

«Червона мітла» – група по вилученню у селян так званих «надлишків» зерна, інших продуктів харчування.

«Комизани» – «комнезамівці», члени Комітетів неможлимих селян.

«Котолупи» – усі активісти колгоспного будівництва: голови колгоспів і сільрад, бригадири, комсомольці, «комнезамівці» тощо.

«Дурдодні» – трудодні. Від слова «обдурити».

«Ударник» – той, хто б'є селян. «Фізичні міри впливу» до селян мали право застосовувати голови колгоспів і сільрад, бригадири, комсомольці, «комнезамівці». Били колгоспників, одноосібників і особливо «куркулів» – руками й ногами, руків'ям револьвера або нагана, прикладом гвинтівки. Найпоширеніший спосіб – батогом або нагайкою.

Рій ” Косаки ” . Пам'ятаємо...

